

Warszawa, 3 września 2008 r.

**Opinia Krajowej Rady Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych
do projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz
zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**

Krajowa Rada Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych (KRAZON) jest funkcjonującym od ponad 10 lat forum współdziałania wszystkich organizacji pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, organizacji związków zawodowych i kluczowych organizacji działających na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (*wykaz organizacji na końcu w podpisie opinii*).

Zrzeszone w KRAZON organizacje pracodawców skupiają przedsiębiorstwa działające w różnych formach organizacyjno-prawnych (prywatne, spółdzielcze, spółki prawa handlowego) i zatrudniające osoby niepełnosprawne zarówno na chronionym, jak i na otwartym rynku pracy – w sumie ok. 1500 firm zatrudniających ok. 160 000 niepełnosprawnych pracowników.

Organizacje związków zawodowych zrzeszonych w KRAZON skupiają zakładowe organizacje związkowe działające w ponad 500 przedsiębiorstwach zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Zrzeszone w KRAZON organizacje działające na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych świadczą różne usługi na rynku pracy osób niepełnosprawnych, w tym poradnictwo zawodowe, psychologiczne, pośrednictwo pracy, promocję zatrudniania niepełnosprawnych adresowaną do wszystkich pracodawców, realizują projekty finansowane z funduszy unijnych na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych – w sumie obsługują rocznie ok. ... osób niepełnosprawnych.

Część organizacji członkowskich KRAZON zrzeszona jest w strukturach europejskich organizacji pozarządowych, w szczególności w Workability Europe (WE) – organizacji skupiającej ponad 40 narodowych podmiotów (z niemal wszystkich krajów Unii Europejskiej) działających w obszarze promocji i organizacji zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Organizacja WE jest jedną z organizacji afiliowanych przy Komisji Europejskiej jako upoważniona do konsultowania projektów aktów prawnych wydawanych przez Komisję w zakresie polityki społecznej i polityki konkurencji.

Uwzględniając połączone doświadczenia wszystkich wymienionych wyżej organizacji zrzeszonych w KRAZON przedstawiamy poniżej opinię do projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (*projekt z dnia 29 lipca 2008 r.; opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej MIPS w dniu 4 sierpnia 2008 r.*) przedstawia poniżej swoją opinię do projektu. Opinia ta wyraża wspólne stanowisko organizacji członkowskich KRAZON i oparta jest na wypracowanym przez te organizacje konsensusie w kluczowych kwestiach dotyczących projektu ustawy nowelizującej.

Krajowa Rada Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych, po zapoznaniu się z projektem **ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (projekt z dnia 29 lipca 2008 r.)**, zwanej dalej ustawą, stwierdza, że zaproponowany w projekcie ustawy zakres zmian w systemie finansowego wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych **nie znajduje uzasadnienia w Rozporządzeniu KE nr 800/2008**. Uważamy, że Rozporządzenie w żadnej mierze nie narzuca krajom członkowskim kształtu konkretnych rozwiązań w zakresie systemów rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Jedynie ograniczenia wynikające, naszym zdaniem, z Rozporządzenia KE to:

- maksymalny poziom subsydium płacowego (75% wynagrodzenia wraz z obowiązkowymi składkami),
- maksymalny poziom rekompensaty dodatkowych kosztów (nie może przekraczać 100% kosztów kwalifikowalnych),
- ściśle określony katalog dodatkowych kosztów (kwalifikowanych).

Jednocześnie uważamy, że Rozporządzenie KE w żaden sposób nie narzuca:

- konieczności obniżenia pomocy publicznej dla zakładów pracy chronionej przy pozostawionym bez zmian zakresie obowiązków (w szczególności wobec jednoczesnego wzrostu wsparcia finansowego dla zakładów otwartego rynku pracy, co prowadzi sprzecznego z Konstytucją RP nierównego traktowania podmiotów),
- usytuowania pomocy na rekompensatę dodatkowych kosztów na poziomie samorządu terytorialnego (w szczególności powiatowego),
- odejścia od dofinansowania zatrudnienia osób pracujących więcej niż u jednego pracodawcy,
- konieczności likwidacji przekazywania nadwyżki dofinansowania do wynagrodzeń ponad realne wynagrodzenie na zakładowy fundusz rehabilitacji (ZFRON),
- likwidacji refundacji składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników, jako odrębnego instrumentu wsparcia,
- ograniczenia rekompensaty dodatkowych kosztów tylko do nowych pracowników (propozycja w projekcie ustawy jest sprzeczna z art. 8 ust. 5 akapit 1. Rozporządzenia KE nr 800/2008).

W świetle powyższego, pomimo deklaracji autorów projektu, że naczelną intencją proponowanych zmian jest konieczność dostosowania polskich rozwiązań do przepisów Unii Europejskiej, **szczerść tej intencji budzi poważne wątpliwości**.

W poglądzie tym umacnia nas fakt, że w uzasadnieniu do projektu ustawy przewiduje się oszczędności dla budżetu państwa i PFRON w łącznej wysokości ok. 850 mln zł przy jednoczesnej akceptacji spadku zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej. Poważne zastrzeżenia budzi przy tym brak jakichkolwiek symulacji wpływu proponowanych zmian na działalność zakładów pracy chronionej – na ich sytuację ekonomiczną i stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W naszej ocenie powoduje to, iż opiniowany projekt zmian w ustawie **znacznie wykracza poza to, co konieczne, przy czym jawnie stoi w sprzeczności z celami Strategii Lizbońskiej, do której brak jakiegokolwiek odniesienia w części uzasadnienia dotyczącej oceny skutków regulacji**. Zakres proponowanych w projekcie ustawy zmian odbieramy zatem jako wyraz decyzji natury politycznej, wynikających z nieznanych nam założeń i kierunków polityki społecznej państwa wobec osób niepełnosprawnych w Polsce.

Największym zagrożeniem dla rynku pracy osób niepełnosprawnych, wynikającym z przedmiotowego projektu ustawy, jest **niezwykle krótki czas na jej uchwalenie i wdrożenie w życie**, co wynika z przyjętego terminu wejścia w życie nowelizacji (1 stycznia 2009 r.). Brak wystarczającego czasu na konsultacje społeczne, w szczególności z pracodawcami osób niepełnosprawnych, przed skierowaniem projektu do prac sejmowych uniemożliwia pełną analizę wpływu proponowanych zmian na podmioty zatrudniające osoby niepełnosprawne, a w konsekwencji poziom zatrudnienia tych osób. Ponadto, tempo prac nad ustawą, naszym zdaniem, praktycznie wyklucza odpowiedni ich poziom zarówno pod względem merytorycznym, jak i jakości uchwalanego prawa.

Należy również zauważyć, że w związku z wejściem ustawy w życie od 1 stycznia 2008 r. dopiero po tej dacie zaistnieje podstawa do wydania nowych aktów wykonawczych, co spowoduje, że pomoc udzielana pracodawcom nie zachowa ciągłości i będzie udzielana ponownie dopiero po opublikowaniu aktów wykonawczych.

Z góry należy także przewidzieć **skierowanie przez organizacje pracodawców osób niepełnosprawnych uchwalonej ustawy do Trybunału konstytucyjnego**, jeśli jej opublikowanie w Dzienniku Ustaw nastąpi po 30 września 2008 r. lub jeśli ustawa nie będzie przewidywała co najmniej 3-miesięcznego *vacatio legis*. Opinia ta wynika z faktu, iż Trybunał Konstytucyjny już raz orzekł, że w przypadku zmian istotnie wpływających na ekonomiczne warunki funkcjonowania zakładów pracy chronionej, w szczególności jeśli następuje pogorszenie tych warunków, pracodawcy muszą mieć zapewniony stosowny okres umożliwiający im dostosowanie się do tych zmian, w tym na ewentualne rozwiązanie stosunku pracy z pracownikami. Uznanie ustawy w tym zakresie za niekonstytucyjną wprowadzi potężny chaos i narazi skarb państwa na straty, a także zwiększy niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Powyższe wskazuje, że niezbędne jest stosowne **wydlużenie okresu obowiązywania obecnych przepisów** celem spokojnego i merytorycznego wypracowania projektu niezbędnych zmian dostosowawczych. Ma to szczególne znaczenie w świetle zapowiadanych przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych kolejnych radykalnych zmian systemowych od stycznia 2010 r. m.in. w związku z planowanym przyjęciem tzw. ustawy antydyskryminacyjnej. W tej sytuacji wprowadzanie jakichkolwiek istotnych zmian systemowych staje się nieuzasadnione zarówno z punktu widzenia nieracjonalnego wydatkowania środków publicznych na coroczne wdrażanie nowych rozwiązań (koszty PFRON, budżetu państwa i po stronie pracodawców), jak i niekorzystnego wpływu kolejnej destabilizacji systemu prawnego na poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych (zwłaszcza, że skutków tych w uzasadnieniu nie oszacowano).

Uwzględniając powyższe, **Krajowa Rada Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych postuluje o podjęcie przez Rząd RP następujących działań:**

1. **Wystąpienie Rządu RP do Komisji Europejskiej o przyznanie Polsce rocznego okresu adaptacyjnego** tak, żeby ewentualne nowe rozwiązania mogły wejść w życie w Polsce dopiero od 1 stycznia 2010 r.. Wniosek taki można, naszym zdaniem, uzasadnić przede wszystkim brakiem odpowiedniego czasu na implementację Rozporządzenia KR w polskich warunkach (wymogi konstytucyjne, zbyt duży zakres zmian w stosunku do czasu na poprawny proces legislacyjny, zbyt krótki czas na dostosowanie się pracodawców do tak radykalnych zmian, a w konsekwencji zbyt duże ryzyko negatywnych skutków dla poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce.

2. Alternatywnym rozwiązaniem, za którym bardziej zdecydowanie się opowiadamy, jest **wystąpienie Rządu RP o notyfikację rozwiązań zawartych w obecnej ustawie na okres co najmniej do końca 2009 r.** Potrzebę notyfikacji można stosunkowo łatwo uzasadnić (przede wszystkim w oparciu o prognozę negatywnego wpływu nowych przepisów na poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Polsce, który i tak jest dziś bardzo niski w porównaniu z innymi krajami członkowskimi). Proces notyfikacji ma szansę sprawnego przebiegu ze względu na fakt, że obecne rozwiązania w Polsce zostały uznane przez Komisję Europejską za zgodne z Rozporządzeniem KE nr 2204/2002. Obecne rozwiązania są już Komisji znane co zwiększa szanse na bardzo sprawny przebieg procedury notyfikacyjnej. Ponadto, z analizy komunikatów Komisji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej wynika, że notyfikacja programu pomocowego nie jest w Unii Europejskiej niczym nadzwyczajnym i dość powszechnie akceptowanym.

Czas uzyskany w ten sposób mógłby zostać wykorzystany na szerokie konsultacje społeczne (debatę publiczną) w sprawie przyszłości polskiego systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w szczególności w powiązaniu z planowanym wdrożeniem ustawy antydyskryminacyjnej, a przede wszystkim zapewnienie pracodawcom odpowiedniego *vacatio legis* na przystosowanie się do nowych rozwiązań systemowych. W przeciwnym wypadku, **w 2009 r. będziemy mieli do czynienia z szeregiem negatywnych zjawisk na rynku pracy osób niepełnosprawnych.**

Na podstawie przeprowadzonych analiz skutków ekonomiczno-finansowych wdrożenia projektu ustawy stwierdzamy, że proponowane w projekcie zmiany doprowadzą do **ekonomicznego wyniszczenia zakładów pracy chronionej, a w konsekwencji do likwidacji na chronionym rynku pracy tysięcy miejsc pracy osób niepełnosprawnych, w szczególności tych najciężiej poszkodowanych.**

Powyższe wynika z następujących wyników symulacji:

- w wyniku wprowadzenia nowych progów dofinansowania do wynagrodzeń poziom tego dofinansowania w przeliczeniu na 1 pracownika zmniejszy się w ZPCh o 15 - 60%, w zależności od stopnia niepełnosprawności i wysokości wynagrodzenia pracownika,
- likwidacja przekazywania tzw. „nadwyżki SOD” na zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych (ZFRON) ograniczy drastycznie możliwość realizacji indywidualnych programów rehabilitacji (IPR), a w konsekwencji uniemożliwi właściwe prowadzenie przez ZPCh rehabilitacji społecznej, leczniczej i zawodowej niepełnosprawnych pracowników, do czego głównie zakłady te zostały powołane,
- obniżenie poziomu dofinansowania do wynagrodzeń na chronionym rynku pracy, przy jednoczesnym pozostawieniu wielu dodatkowych obowiązków, poza faktem nierównego traktowania podmiotów gospodarczych, oznaczać będzie również radykalne obniżenie konkurencyjności ZPCh i pogorszenie ich sytuacji finansowej ze szkodą dla niepełnosprawnych pracowników,
- ze względów proceduralnych rekompensatę dodatkowych kosztów (art. 42 Rozporządzenia KE nr 800/2008) pracodawcy otrzymają praktycznie dopiero od maja każdego roku; wynika to z procedury uchwalania budżetu państwa; zanim z pracodawcą zostanie zawarta umowa na rekompensatę dodatkowych kosztów, musi zostać uchwalony budżet państwa, a w jego ramach plan finansowy PFRON; następnie PFRON musi przekazać odpowiednie środki do powiatów; z dotychczasowej praktyki wynika, że następuje to na ogół na

początku II kwartału; dopiero wtedy powiaty mogłyby podpisać stosowne umowy; oznacza to, że w sposób systematyczny co roku pracodawcy nie będą mogli otrzymywać rekompensaty dodatkowych kosztów w pełnej przewidzianej ustawowo wysokości; pamiętajmy przy tym, że nie chodzi tylko o tworzenie stanowisk pracy czy rozbudowę zakładu (wydatki incydentalne), ale przede wszystkim wydatki permanentnym (koszty transportowe i administracyjne), których nie da się ponieść tylko przez część roku, gdyż wynikają bezpośrednio z samego faktu zatrudniania osób niepełnosprawnych,

- ZPCh nie mogąc z przyczyn ekonomicznych prawidłowo realizować swoich obowiązków ustawowych narażone będą na procesy sądowe z byłymi pracownikami oraz negatywne oceny i kary instytucji kontrolnych (PIP, NIK), ponosząc kolejne straty nie uwzględnione w uzasadnieniu do projektu ustawy,
- zakres przewidzianych w projekcie ustawy zmian spowoduje dla pracodawców konieczność poniesienia wielu dodatkowych kosztów ich wdrożenia (zakup nowego oprogramowania komputerowego, koszty przeszkolenia osób odpowiedzialnych za obsługę procedur pomocy publicznej, koszty restrukturyzacji zatrudnienia, itd.); są to kolejne koszty dla pracodawców nie uwzględnione w uzasadnieniu do projektu ustawy.

Planowane w uzasadnieniu do projektu ustawy oszczędności dla PFRON i budżetu państwa w łącznej wysokości ok. 855 mln zł, m.in. w wyniku odstąpienia od refundacji składki na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników, oraz dodatkowe, trudne do oszacowania, koszty wdrożenia nowych rozwiązań konieczne do poniesienia przez pracodawców pozwalają nam szacować **spadek zatrudnienia osób niepełnosprawnych w sektorze ZPCh na przestrzeni całego 2009 r. o ok. 50000 pracowników, tj. o ok. 25% obecnego stanu ich zatrudnienia w tym sektorze**. Dla porównania warto zauważyć, że jest to obecny poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez pracodawców na otwartym rynku pracy po niemal 4 latach obowiązywania dofinansowania do wynagrodzeń dla tych pracodawców. Nie można przy tym pominąć faktu, że ten stan zatrudnienia (według danych SOD posiadanych przez PFRON) w głównej mierze wynika z „ujawnienia” wcześniejszego zatrudnienia osób niepełnosprawnych w tych zakładach, a nie z rzeczywistego przyrostu zatrudnienia netto (wg danych BAEL za 2003 r. i lata wcześniejsze było to średnio w roku ok. 40-60 tysięcy osób).

W uzasadnieniu do projektu ustawy przyjęto założenie, że pomimo redukcji zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ZPCh, wzrośnie ono za to na otwartym rynku pracy. Zdaniem KRAZON jest to **błędne założenie, oparte na nieuzasadnionym przekonaniu o możliwości „wchłonięcia” przez otwarty rynek pracy wszystkich osób niepełnosprawnych zwolnionych z ZPCh**.

Naszym zdaniem choćby odczuwalny **wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy jest nierealny z następujących powodów:**

- najciężej poszkodowane osoby niepełnosprawne zwolnione z ZPCh praktycznie nie mają szans na zatrudnienie na otwartym rynku pracy,
- ewentualne zatrudnienie na otwartym rynku pracy części osób niepełnosprawnych zwolnionych z ZPCh, nie przyczyni się *per saldo* do wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych ogółem, gdyż będzie stanowił jedynie przesunięcie zatrudnienia z chronionego do otwartego rynku pracy,

- pomimo planowanego wzrostu poziomu dofinansowania do wynagrodzeń na otwartym rynku pracy nie „przełoży” się on na podjęcie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne dotychczas biernie zawodowo.

Szerszego komentarza wymaga ostatnia teza. Z doświadczeń zdobytych przez organizacje pozarządowe realizujące w latach 2004-2007 różnorodne projekty w obszarze aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych finansowane z funduszy Unii Europejskiej wynika, że **bariery w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych tkwią nie tylko po stronie pracodawców**. Realizacja tych projektów ujawniła jednocześnie **zjawisko braku odpowiedniej podaży pracy po stronie samych osób niepełnosprawnych**. Dziś pracodawcy coraz częściej zgłaszają skargi, że brakuje osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, a ci co jej poszukują nie mają właściwych kwalifikacji zawodowych odpowiadających potrzebom rynku pracy.

W tym kontekście, **tradycyjne już usilne poszukiwanie w Polsce oszczędności budżetowych na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych stoi w rażącej sprzeczności z wyzwaniem w obszarze aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych jako jednego z celów Strategii Lizbońskiej**. Tego typu oszczędności, w zestawieniu z antyzatrudnieniowym charakterem zmian ustawowych, wykluczają likwidację rzeczywistych barier w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Najważniejsze z tych barier to m.in. nieefektywność działania instytucji rynku pracy w Polsce (szwankuje pośrednictwo pracy w PUP, brak szkoleń motywujących do podejmowania aktywności ekonomicznej, brak profesjonalnego poradnictwa zawodowego), brak posiadania przez osoby niepełnosprawne odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji oczekiwanych na rynku pracy.

Powyższe w praktyce oznacza, że planowany w projekcie ustawy ok. 100% wzrost poziomu dofinansowania do wynagrodzeń dla pracodawców otwartego rynku pracy, spowoduje nie tylko wyłącznie większe wydatki państwa w tym sektorze, ale także ich nieracjonalność ekonomiczną wskutek nieproporcjonalnego wzrostu nakładów przy braku osiągnięcia efektu zachęty do wzrostu zatrudnienia netto. Jest to, naszym zdaniem, sprzeczne z intencjami Rozporządzenia KE nr 800/2008, które przywołane jest w uzasadnieniu do projektu ustawy jako podstawa konieczności wdrożenia proponowanych w projekcie rozwiązań.

Na szczególnie krytyczną ocenę zasługuje fakt, że wyniku wprowadzenia w życie planowanych zmian, osoby niepełnosprawne, które ewentualnie „przejdą” z chronionego do otwartego rynku pracy, pozbawione zostaną tym samym wsparcia w zakresie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej, jakie otrzymywały w ramach zatrudnienia w ZPCh.

Przedstawione powyżej uwagi, a w szczególności przewidywane negatywne skutki ekonomiczno-finansowe dla ZPCh, zagrożenie dalszego funkcjonowania tysięcy miejsc pracy osób niepełnosprawnych, koszty dla budżetu państwa wdrożenia nowego systemu (oprogramowanie systemu komputerowego w PFRON, koszty szkoleń personelu służb samorządowych, nowe etaty w samorządach terytorialnych, itd.), zbyt krótki czas na prawidłowy proces legislacyjny, a także niespójność aktualnego projektu ustawy z Rozporządzeniem KE nr 800/2008 powodują, iż **uwazamy za konieczne natychmiastowe wstrzymanie dalszych prac nad przedmiotowym projektem**.

W przypadku, gdyby pomimo stosownych działań Rządu we współpracy z Komisją Europejską, z jakichś względów notyfikowanie obecnego systemu okazało się niemożliwe, oczekujemy ograniczenia zmian ustawowych do minimum i w taki sposób, który w maksymalnym stopniu umożliwiłby utrzymanie obecnych rozwiązań.

Organizacje zrzeszone w KRAZON przedstawiają zatem poniżej własną propozycję zmian ustawowych, alternatywną wobec opiniowanego projektu, a jednocześnie, naszym zdaniem, zgodną z zapisami Rozporządzenia KE nr 800/2008.

Proponujemy, co następuje:

1. Subsydium płacowe składa się z dwóch niezależnych składników:
 - zryczałtowanego dofinansowania do wynagrodzeń na obecnym poziomie (znaczny – 130%, umiarkowany – 110 %, lekki 50%; w przypadku osób ze szczególnymi schorzeniami obecny podwyższony poziom ryczałtu; dofinansowanie na otwartym rynku pracy – odpowiednio 70% i 90% kwot należnych ZPCh);
 - refundacji składek na ubezpieczenia społeczne opłacanych przez pracodawcę w wysokości 75% tych składek (dla otwartego rynku pracy w wysokości 50% tych składek).
2. Część subsydium płacowego odpowiadająca 75% realnego wynagrodzenia brutto pracownika niepełnosprawnego (bez składki na ubezpieczenia społeczne należnej od pracodawcy) stanowi subsydium płacowe zgodnie z art. 41 Rozporządzenia.
3. Różnica między wysokością ryczałtu a kwotą 75% wynagrodzenia brutto (bez składki na ubezpieczenia społeczne należnej od pracodawcy) stanowi zryczałtowaną rekompensatę dodatkowych kosztów zgodnie z art. 42 Rozporządzenia.
4. Podstawą zryczałtowanego dofinansowania jest najniższe wynagrodzenie nie z roku ubiegłego, a z dnia 1 stycznia roku rozliczeniowego (bieżącego).
5. Pomocy publicznej dla zakładów otwartego rynku pracy przewidzianej w art. 42 Rozporządzenia udzielają samorządy terytorialne.

Przedstawione powyżej propozycje są, naszym zdaniem, w pełni zgodne z Rozporządzeniem KE nr 800/2008 ponieważ:

- intensywność pomocy w formie subsydium płacowego nie przekracza w żadnym przypadku 75% kosztów płacy – zapewnione jest to przez nie przekraczanie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne powyżej 75% ich realnego poziomu oraz obowiązek przekazywania nadwyżki zryczałtowanego dofinansowania do wynagrodzeń ponad 75% realnego wynagrodzenia na ZFRON z przeznaczeniem na pokrycie dodatkowych kosztów zgodnie z art. 42 Rozporządzenia (dopuszczalna pomoc publiczna) lub na indywidualne programy rehabilitacji (nie występuje przysporzenie dla pracodawcy 0 nie jest to zatem pomoc publiczna); w efekcie łączne subsydium płacowe pozostające do swobodnego wykorzystania przez pracodawcę nie przekracza 75% kosztów płacy (jest sumą dwóch składników kosztów płacy, z których każdy jest dofinansowany tylko do wysokości 75%);
- część zryczałtowanego dofinansowania do wynagrodzenia przekraczająca kwotę 75% realnego wynagrodzenia może zostać uznana za dopuszczalną pomoc publiczną pod warunkiem wykazania, że jest to minimalna kwota jaką każdy pracodawca ponosi w związku z samym faktem zatrudniania osób niepełnosprawnych; warto zauważyć, że katalog kosztów dodatkowych przewidzianych w art. 42 Rozporządzenia pokrywa się z obecnym katalogiem kosztów stanowiącym podstawę wyliczenia ryczałtu SOD.

W tym miejscu należy zdecydowanie podkreślić, że **przepisy Rozporządzenia KE pozwalają na znacznie wyższy poziom pomocy publicznej niż przez nas proponowany**, tj. możliwość refundacji dodatkowych kosztów na podstawie art. 42 Rozporządzenia KE w pełnej ich wysokości (do 100% kosztów kwalifikowanych), o co przecież nie występujemy.

Niezależnie od zgodności z Rozporządzeniem KE nr 800/2008 i ograniczonych, według naszej propozycji, oczekiwań co do wysokości pomocy publicznej, **zaproponowane przez KRAZON rozwiązanie ma następujące zalety:**

- zmniejsza straty zakładów pracy chronionej w związku z wdrożeniem nowych przepisów unijnych,
- mimo wszystko powoduje wzrost kwot dofinansowania również na otwartym rynku pracy (w zakresie refundacji składki na ubezpieczenia społeczne),
- zachowuje dotychczasowe limity zryczałtowanego dofinansowania do wynagrodzeń (nie trzeba radykalnie przebudowywać ustawy),
- nie likwiduje jednego z ważnych źródeł finansowania ZFRON,
- umożliwia kontynuację indywidualnych programów rehabilitacji,
- umożliwia wykorzystanie pomocy zgodnej z art. 42 Rozporządzenia w sposób elastyczny i zgodny z indywidualnymi potrzebami pracodawców,
- pozwala uniknąć dodatkowych procedur ubiegania się o rekompensatę dodatkowych kosztów (pośrednictwo powiatów staje się zbędne),
- pozwala zrezygnować z rozliczania podwyższonych kosztów (stosowanego przez ok. 22% ZPCh); pozostaje kwestia rozliczania poniesionych dodatkowych kosztów, ale tego typu rozliczenia w ramach ZFRON są przez pracodawców dobrze opanowane i nie powinny przysparzać nadmiernych kłopotów,
- ułatwia kontrolę PFRON i NIK nad prawidłowością wykorzystania przyznanej pomocy poprzez wyeliminowanie dodatkowego podmiotu podlegającego kontroli, jakim byłby w tym zakresie samorząd powiatowy,
- nie ogranicza stosowania innych dotychczasowych form finansowego wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych (ze środków PFRON w ramach zadań realizowanych przez samorząd wojewódzki i powiatowy); wręcz przeciwnie – zwiększają uprawnienia samorządów terytorialnych o prawo udzielania pomocy publicznej dla zakładów na otwartym rynku pracy na podstawie art. 42 Rozporządzenia KE nr 800/2008.

Uwzględniając przedstawione powyżej argumenty, wnioski i propozycje, Krajowa Rada Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych wnosi o odstąpienie od jakichkolwiek innych zmian w ustawie o rehabilitacji do czasu wypracowania przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, wspólnie z organizacjami pracodawców i organizacjami osób niepełnosprawnych, założeń do ewentualnych nowych kompleksowych rozwiązań w obszarze aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, w tym ewentualnego projektu tzw. ustawy antydyskryminacyjnej.

Przewodniczący KRAZON
Włodzimierz Sobczak

Członkowie KRAZON

1. Dolnośląski Spółdzielczy Związek Rewizyjny
Jan Tomczak, Prezes Zarządu
2. Federacja Związków Zawodowych Osób Niepełnosprawnych i Pracowników ZPCh
Tadeusz Członka, Przewodniczący
3. Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna
Włodzimierz Sobczak, Prezes Izby
4. Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych
Jerzy Szreter, Prezes Zarządu
5. Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych
Jan Zając, Prezes Zarządu
6. Porozumienie Branżowe – Związek Pracodawców w Chorzowie
Krzysztof Pasternak, Przewodniczący
7. Stowarzyszenie „Niepełnosprawni dla środowiska – EKON”
Marek Łukomski, Prezes
8. Stowarzyszenie Organizatorów Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych „OZON”
Narcyz Janas, Przewodniczący